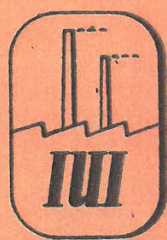

INDUSTRIENS UTREDNING SINSTITUT

**INDUSTRIFÖRETAGENS NETTO-
VINSTER OCH UTDELNINGAR
ÅREN 1937—1942**

STOCKHOLM

1943

I likhet med föregående år framlägger Industriens Utredningsinstitut härmed en bearbetning av boksluten från ett antal industriföretag. Det är institutets avsikt att så småningom utveckla detta arbete; tills vidare ha endast medtagits några relativt lättillgängliga uppgifter, nämligen redovisad nettovinst och verkställd utdelning.

Stockholm i augusti 1943.

INDUSTRIENS UTREDNINGSSINSTITUT

Ingvar Svennilson

Industriföretagens nettovinster och utdelningar
åren 1937-1942.

I. Materialets bearbetning.

Representativitet.

I undersökningen ingå 235 svenska industriföretag med sammanlagt eget kapital år 1942 uppgående till 2.66 miljarder kronor. Antalet företag har i jämförelse med motsvarande undersökning föregående år utökats med 102 stycken, varigenom bättre representativitet inom branscherna erhållits. Branscherna representeras i förhållande till varandra efter en skala, som i grova drag motsvarar produktionens storlek. Arbetarantalet vid de i undersökningen medtagna företagen motsvarade år 1939 närmare 35 % av det totala arbetarantalet inom industrien enligt industristatistiken.

Företagsurval.

Företagen ha utvalts i syfte att visa vinstutvecklingen inom den fria inhemska industriproduktionen. Sålunda ha icke medtagits företag, som ha dominerande utländska intressen och ej heller företag av holdingtyp. När flera företag varit sammanslutna i koncerner, har antingen moderföretagets eller de större dotterföretagens bokslut bearbetats. Det senare alternativet har valts i de fall, då innehav av aktier i dotterföretag dominerat bland företagets tillgångar. TGO och LKAB ha på grund av sin särställning icke medtagits.

Gruppindelning.

Det fortfarande relativt begränsade antalet företag har icke ansetts tillfyllest för en mera detaljerad uppdelning på undergrupper. Till gruppen "metallindustri" ha sålunda hänförts järn- och stålverk, övriga metallverk samt mekaniska verkstäder. "Jord- och stenindustri" omfattar cement-, tegel-, porslins- och glasvaruindustri,

Till "skogsindustri" räknas både sågverk och massafabriker. "Bruk" äro företag, som kombinera framför allt järn- och stålverk, massa- och pappersfabriker.

Bearbetningsprincip.

Till företagens eget kapital ha hänförts aktiekapital, fonder samt årets vinst. Därvid ha dock skattefonderna icke medräknats. Något försök att korrigera nettovinsterna med hänsyn till den växlande bokföringen av skatteposterna har ej gjorts. Ej heller i övrigt ha justeringar av de i boksluten redovisade resultaten företagits.

II. Undersökningens resultat.

Vinstutvecklingen.

Indextal: 1937-1939 = 100.

	Eget kapital		Nettovinst		Utdelning	
	235	133	235	133	235	133
1937	97,9	97,7	107,2	106,8	102,0	102,6
38	100,0	100,1	95,3	96,2	99,7	99,3
39	102,1	102,2	97,5	97,0	98,3	98,1
40	102,9	103,2	85,5	87,1	94,5	95,1
41	105,5	104,8	97,6	94,9	99,1	98,9
42	107,7		103,9		102,7	

Vinsterna inom industrien som helhet rönste starkast inflytande av avspärrningskrisen år 1940 men visade en mycket kraftig återhämtning redan året därpå. Bearbetningen av det utökade materialet (235 företag) tyder på, att denna utveckling varit mer accentuerad än som framgick av de beräkningar av ett färre antal (133) företags bokslut, som gjordes förra året (se ovanstående tabell). Uppgången från bottenläget år 1940 utgjorde nämligen enligt det större materialet 12,1 % och enligt det mindre 7,8 %. Förbättringen av vinstresultaten fortsatte år 1942, ehuru i avmattat tempo; nettovinstens ökning från

föregående år utgjorde 6,3 %. Därmed överskreds medelnivån under förkrigsåren 1937-1939 med 3,9 %. Det egna kapitalet hade samtidigt stigit 7,7 % över förkrignivån.

Om man jämför utvecklingen inom olika industrigrenar kan man konstatera, att år 1942 i allmänhet en stabilisering ägt rum på den högre nivå, som uppnåddes år 1941 efter nedgången år 1940 (se bil. 1). Dock förekomma ett par kraftiga förbättringar. Skogsindustriens läge har sålunda avsevärt förbättrats, vilket kan vara ett uttryck för en bättre anpassning till det av avspärrningen betingade läget och möjligen även sammanhänga med ökade vedavverkningar. Detsamma torde kunna sägas om den stegring i vinstresultaten, som kan konstateras inom bruksgruppen. Grupperna jord- och sten- samt kemisk-teknisk industri ligga fortfarande relativt ogynnsamt till, sannolikt framför allt en följd av inskränkningarna i byggnadsverksamheten respektive icke övervunna råvarusvårigheter. Metallindustriens vinster ligga ganska oförändrade nära förkrignivån, vilket kan anses tyda på en balanserande inverkan av den försämrade exportkonjunkturen och det gynnsamma inflytandet av rustningsbeställningarna. (En närmare granskning av resultaten inom denna grupp ger dock vid handen, att utvecklingen mellan åren 1941 och 1942 är något olikartad för järnverk och mekaniska verkstäder. De förra ha fallit tillbaka medan uppgången fortsatt för de senare.) Textilindustrien samt läder- och gummivaruindustrien kännetecknas fortfarande av en gynnsam vinstutveckling, vilket väsentligen torde bero på att sysselsättningen under 1942 fortfarande varit relativt god. Kraft- och belysningsindustrien har gynnsamt påverkats av bränslesituationen.

Utdelningspolitiken.

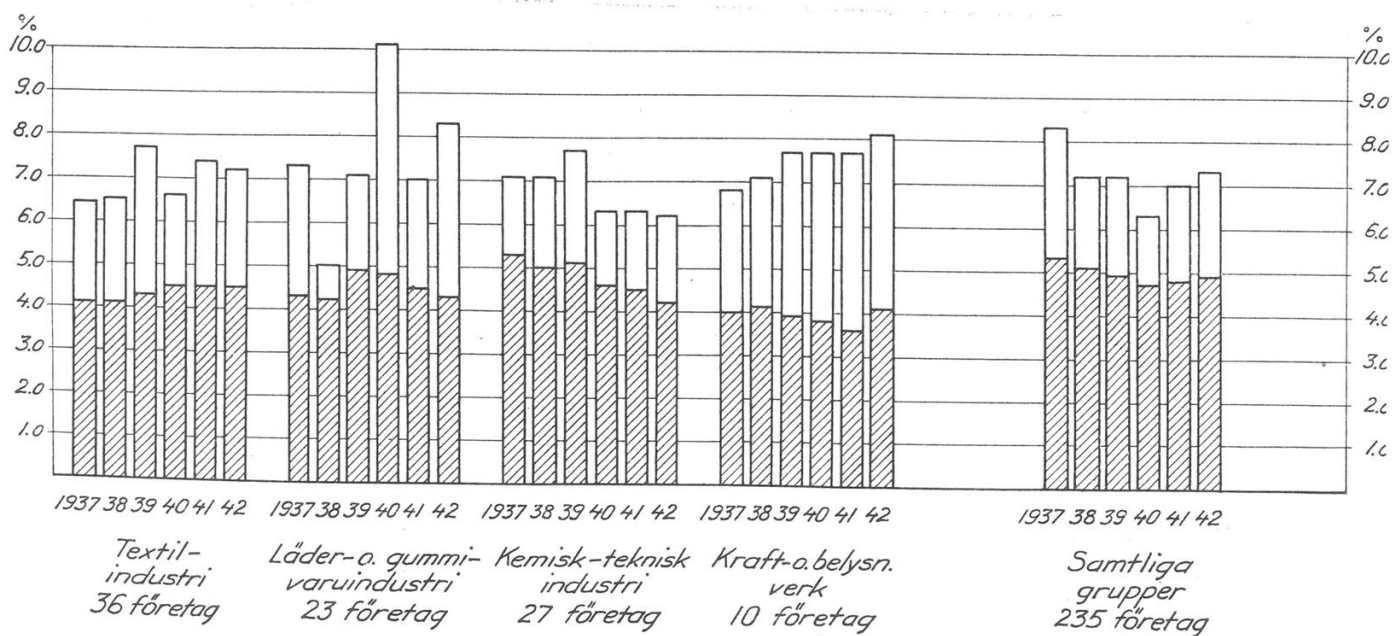
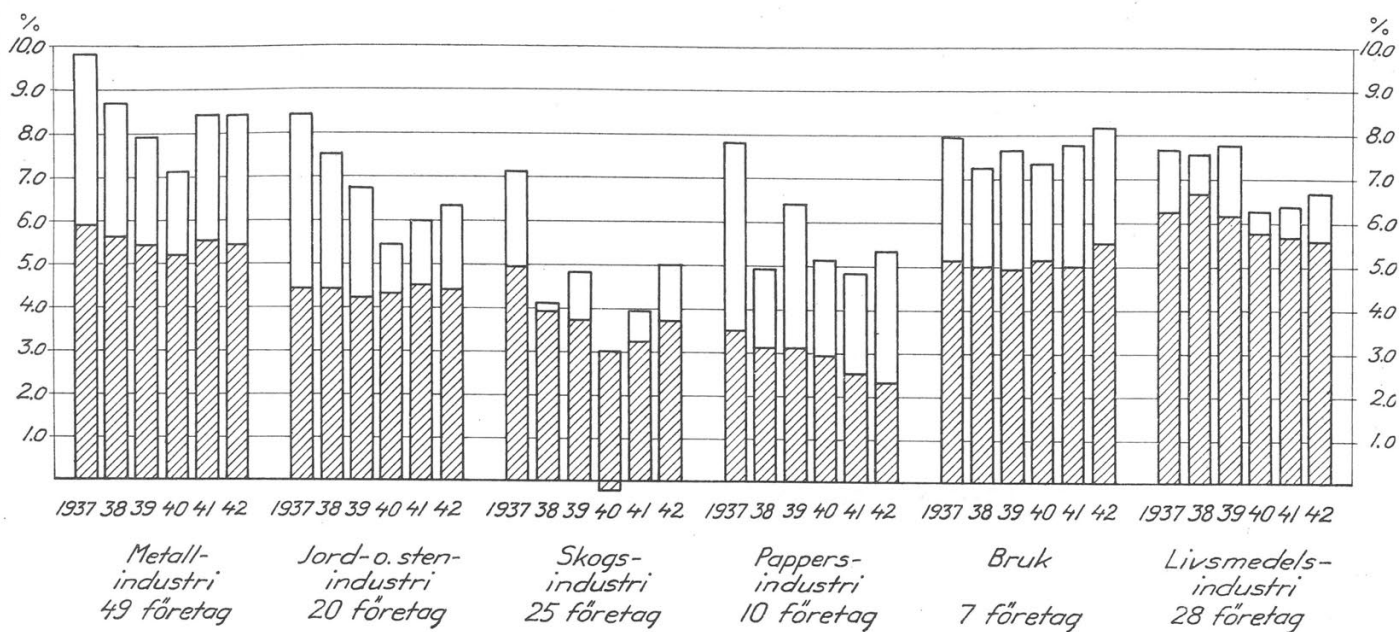
Utdelningarna i jämförelse med nettovinsterna (båda i procent av eget kapital, se diagram 1 och bil. 2) kännetecknas åren 1941-1942 av en betydande stabilitet. Av den vinstökning med 11,7 miljoner kr., som inträtt för industrien som helhet mellan dessa år ha dock endast 4,5 miljoner tagits ut i ökade utdelningar. De sammanlagda utdelningarna i procent av den totala vinsten har sjunkit

Diagram 1

Nettovinsten i procent av eget kapital åren 1937 - 1942

Därav ▨ = utdelning och □ = fondering

Stapel under baslinjen anger att utdelningen varit större än nettovinsten

från 68,6 till 66,8.

Inom fyra olika branscher nämligen jord- och sten-, pappers-, livsmedels- samt läder- och gummivaruindustrien ha vinsterna stigit, men trots detta utdelningarna sänkts. Metallindustrien har oförändrad vinst men sänkt utdelning. Skogsindustrien visar ökade vinster; utdelningarna ha följt efter, men i något långsammare takt. Inom kemisk-teknisk industri ha både vinsterna och utdelningarna minskat, de senare något mer. Bruken och även vattenkraftföretagen ha haft ökade vinster, vilka något i överkant tagits ut i ökade utdelningar. Textilindustrien har oaktat en något lägre vinst bibehållit utdelningarna oförändrade.

Möjligen skulle man våga tyda denna på några få undantag när återhållsamma utdelningspolitik såsom ett tecken på en strävan att höja företagens finansiella beredskap inför påfrestningarna i en eventuell fredskris.

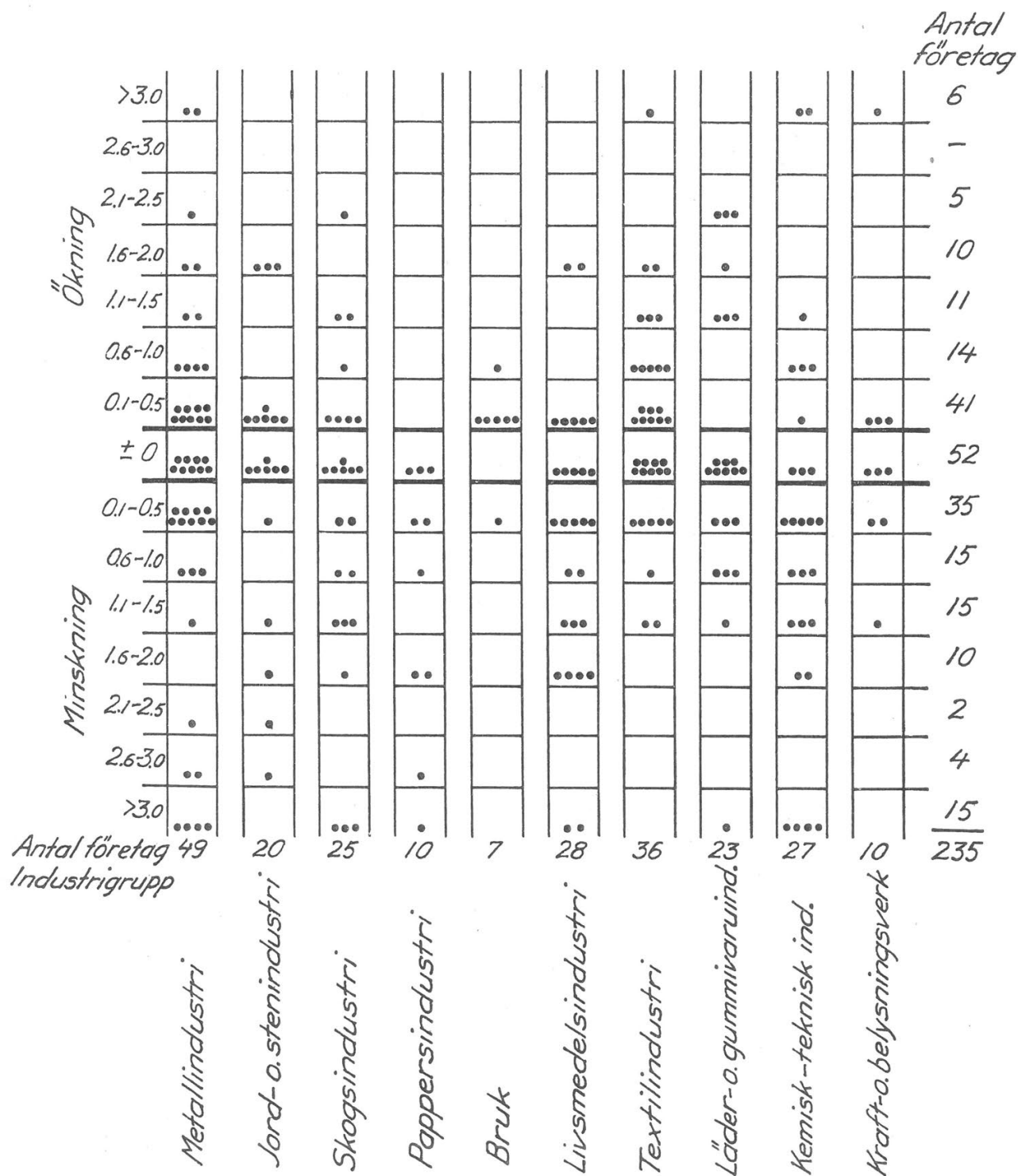
Jämför man spridningen av utdelningarna år 1942 inom industrien som helhet med 1937-39 års nivå, finner man en på det stora hela taget jämn fördelning mellan ökning och minskning (diagram 2). Minskningarna äro dock i de enskilda fallen övervägande större än ökningarna. En jämförelse mellan utdelningarna år 1941 och år 1942 (diagram 3) visar, att utdelningsprocenten det sista året i flesta fall sjunkit. Mestadels är dock denna sänkning relativt obetydlig och en följd av en ökning av det egna kapitalet i förening med oförändrat utdelningsbelopp. De fall, där utdelningen i procent av aktiekapitalet sänkts, uppgå till 21 stycken, medan den samtidigt höjts i 44 fall. Övriga 170 företag ha icke förändrat utdelningen till aktieägarna.

Vad beträffar de olika branscherna framgår av diagrammen, att utdelningarna år 1942 inom metallindustrien såväl i förhållande till nivån 1937-39, som i förhållande till läget år 1941 visar en jämn fördelning på ökning och minskningar. Inom jord- och stenindustrien ha utdelningarna i allmänhet kunnat något förbättras i jämförelse med före kriget, men någon försämring gör sig gällande jämfört med 1941. Skogsindustrien har icke fullt åter-

Diagram 2

1942 års utdelning i % av eget kapital
Avvikelse från 1937-1939 års genomsnittsnivå

Varje punkt representerar ett bolag

hämtat sig i förhållande till förkrigskonjunkturen men det förbättrade läget år 1942 har på sina håll utnyttjats för höjda utdelningar. Pappersindustrien har endast obetydligt förändrat utdelningarna det sista året och de äro fortfarande genomgående något lägre än under perioden 1937-39. Utdelningarna inom livsmedelsindustrien ligga ganska mycket sämre till än före kriget; några större förändringar ha ej ägt rum under de senaste åren. Textilindustriens utdelningar ligga i stort sett över förkrignivån, men i ett övervägande antal fall har utdelningsprocenten undergått någon sänkning i förhållande till år 1941. För läder- och gummivaruindustri är situationen likartad. Utdelningarna i den kemisk-tekniska industrien befinna sig generellt sett väsentligt under förkrignivån. Sista året har där medfört flera mycket betydande sänkningar. Bruken liksom även kraftverken visa i flera fall en begränsad höjning av utdelningarna i förhållande till både förkrigstiden och år 1941.

Eget kapital, nettovinst och utdelning åren 1937-1942
i 235 svenska industriföretag.^{x)}

Industri- grupp	År	Miljoner kronor			Indextal: 1937 - 1939 = 100		
		Eget kap.	Netto- vinst	Utdel- ning	Eget kap.	Netto- vinst	Utdel- ning
Metall- industri 49 företag	1937	905,4	88,4	53,2	97,7	108,7	102,1
	38	931,2	81,2	52,2	100,5	99,8	100,3
	39	943,4	74,5	50,8	101,8	91,6	97,6
	40	950,0	67,4	49,1	102,5	82,8	94,4
	41	985,5	83,0	54,1	106,3	102,1	103,9
	42	1006,6	84,5	54,4	108,6	103,9	104,5
Jord- och stenindustri 20 företag	1937	101,2	8,5	4,5	97,0	103,2	98,4
	38	104,6	7,3	4,6	100,2	100,2	101,0
	39	107,3	7,2	4,6	102,8	91,6	100,6
	40	107,9	5,3	4,7	103,4	74,0	103,1
	41	113,1	6,7	5,1	108,4	86,2	112,0
	42	114,8	7,3	5,0	110,0	93,2	110,9
Skogsin- dustri 25 företag	1937	389,3	27,7	19,0	99,4	132,6	116,0
	38	392,2	16,1	15,4	100,1	77,2	94,4
	39	393,7	18,9	14,6	100,5	90,2	89,6
	40	388,9	11,7	12,3	99,3	56,0	75,0
	41	391,0	15,2	12,5	99,8	72,5	76,7
	42	396,0	19,8	14,5	101,1	94,7	88,5
Pappers- bruk 10 företag	1937	57,6	4,5	2,0	100,8	123,5	109,1
	38	56,8	2,8	1,3	99,3	76,0	95,1
	39	57,2	3,7	1,8	100,0	100,5	95,7
	40	57,0	2,9	1,7	99,7	79,7	88,4
	41	57,1	2,7	1,5	99,8	75,0	77,6
	42	57,9	3,1	1,3	101,3	84,8	70,6

x) Utdelningen har hänförts till samma år som motsvarande nettovinst.

Industri- grupp	År	Miljoner kronor			Indextal: 1937 - 1939 = 100		
		Eget kap.	Netto- vinst	Utdel- ning	Eget kap.	Netto- vinst	Utdel- ning
Bruk 7 företag	1937	274,6	21,6	14,0	96,6	100,4	98,4
	38	282,2	20,5	14,1	99,3	95,2	99,1
	39	295,7	22,4	14,6	104,1	104,3	102,5
	40	300,8	21,9	15,2	105,8	102,2	106,9
	41	309,0	23,7	15,5	108,7	110,4	109,1
	42	319,7	25,8	17,4	112,5	120,1	122,5
Livsmedels- industri 28 företag	1937	289,3	22,0	17,8	97,8	97,9	96,1
	38	297,2	22,4	19,6	100,5	99,4	105,5
	39	300,7	23,1	18,2	101,7	102,6	98,3
	40	304,8	19,0	17,2	103,1	84,5	92,9
	41	302,8	19,2	16,9	102,4	85,3	91,2
	42	305,8	20,2	16,9	103,4	89,9	91,1
Textil- industri 36 företag	1937	139,2	8,9	5,7	98,0	91,2	96,0
	38	141,4	9,2	5,9	99,6	94,4	98,5
	39	145,5	11,2	6,3	102,4	114,4	105,6
	40	147,9	9,8	6,6	104,1	100,2	111,2
	41	152,2	11,3	6,9	107,2	115,0	115,7
	42	156,0	11,2	7,0	109,8	115,0	117,9
Läder- och gummivaru- industri 23 företag	1937	41,2	3,0	1,8	98,8	111,3	95,3
	38	41,4	2,1	1,8	99,3	76,7	93,9
	39	42,5	3,0	2,1	101,9	112,0	110,8
	40	44,4	4,5	2,1	106,6	166,2	114,1
	41	43,8	3,0	2,0	105,0	113,1	105,7
	42	44,6	3,7	1,9	107,1	136,9	103,2

Industri- grupp	År	Miljoner kronor			Indextal: 1937 - 1939 = 100		
		Eget kap.	Netto- vinst	Utdel- ning	Eget kap.	Netto- vinst	Utdel- ning
Kemisk- teknisk industri 27 företag	1937	131,5	9,4	6,9	98,2	96,0	100,9
	38	130,4	9,2	6,6	97,3	94,2	95,6
	39	140,0	10,7	7,1	104,5	109,8	103,6
	40	141,4	9,0	6,5	105,5	91,8	94,4
	41	144,9	9,1	6,5	108,2	92,9	94,9
	42	150,1	9,3	6,3	112,0	95,7	91,5
Kraft- och belysnings- verk 10 företag	1937	86,9	5,9	3,5	96,3	90,4	97,4
	38	90,5	6,4	3,7	100,4	99,1	102,5
	39	93,1	7,2	3,6	103,3	110,6	100,1
	40	95,7	7,4	3,6	106,1	114,3	100,1
	41	104,1	8,0	3,8	115,4	123,6	104,5
	42	107,1	8,7	4,4	118,8	134,4	122,6
Samtliga industri- grupper 235 företag	1937	2416,1	199,3	128,4	97,9	107,2	102,0
	38	2467,8	177,7	125,6	100,0	95,3	99,7
	39	2519,0	181,7	123,7	102,1	97,5	98,3
	40	2538,8	159,4	119,0	102,9	85,5	94,5
	41	2603,5	182,0	124,8	105,5	97,6	99,1
	42	2658,6	193,7	129,3	107,7	103,9	102,7

Nettovinst och utdelning i förhållande till eget kapital
åren 1937-1942 i 235 svenska industriföretag.

V = Nettovinst. U = Utdelning.

Industri- grupp	Antal före- tag	Eget ka- pital 1939 milj.kr.		Nettovinst resp. utdelning i % av eget kapital:					
				1937	1938	1939	1940	1941	1942
Metall- industri	49	943,4	V	9,8	8,7	7,9	7,1	8,4	8,4
			U	5,9	5,6	5,4	5,2	5,5	5,4
Jord- och stenindustri	20	107,3	V	8,4	7,5	6,7	5,4	6,0	6,3
			U	4,4	4,4	4,2	4,3	4,5	4,4
Skogs- industri	25	393,7	V	7,1	4,1	4,8	3,0	3,9	5,0
			U	4,9	3,9	3,7	3,2	3,2	3,7
Pappers- bruk	10	57,2	V	7,8	4,9	6,4	5,1	4,8	5,3
			U	3,5	3,1	3,1	2,9	2,5	2,3
Bruk	7	295,7	V	7,9	7,2	7,6	7,3	7,7	8,1
			U	5,1	5,0	4,9	5,1	5,0	5,5
Livsmedels- industri	28	300,7	V	7,6	7,5	7,7	6,2	6,3	6,6
			U	6,2	6,6	6,1	5,7	5,6	5,5
Textil- industri	36	145,5	V	6,4	6,5	7,7	6,6	7,4	7,2
			U	4,1	4,1	4,3	4,5	4,5	4,5
Läder- och gummivaru- industri	23	42,5	V	7,3	5,0	7,1	10,1	7,0	8,3
			U	4,3	4,2	4,9	4,8	4,5	4,3
Kemisk-tek- nisk industri	27	140,0	V	7,1	7,1	7,7	6,3	6,3	6,2
			U	5,3	5,0	5,1	4,6	4,5	4,2
Kraft- och be- lysningsverk	10	93,1	V	6,8	7,1	7,7	7,7	7,7	8,1
			U	4,0	4,1	3,9	3,8	3,6	4,1
Samtliga industri- grupper	235	2519,0	V	8,3	7,2	7,2	6,3	7,0	7,3
			U	5,3	5,1	4,9	4,7	4,8	4,9

INDUSTRIENS UTREDNINGSSINSTITUT

har tidigare i stencil utgivit

Industriföretagens nettovinster och utdelningar åren 1937—1941

Nyare statliga åtgärder till stöd för bostadsproduktionen

Skogsarbetets rationalisering

Virkestransport med häst

Utgången

Skogsarbetets rationalisering

Lastbilen i skogstransport och bilvägarna

Utgången

Skogsarbetets rationalisering

**Översikt över gjorda utredningar och nuvarande
forskningsverksamhet**

**Studie rörande koncentrationsåtgärder inom den
engelska industrien**

Utgången

**Studie rörande koncentrations- och rationaliseringsåtgärder
inom den tyska industrien**

**Undersökning rörande den lägre laboratoriepersonalens
utbildningsförhållanden**